

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА**

НАСТАВНА ПРОГРАМА

**ОРГАНИЗАЦИЈА НА ПРЕВОЗ НА
ПАТНИЦИ И
СТОКА СО ЖЕЛЕЗНИЦА
- ИЗБОРНА-
IV година**

СООБРАЌАЈНА СТРУКА
Техничар за железнички сообраќај

Скопје, 2008 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ОРГАНИЗАЦИЈА НА ПРЕВОЗ НА ПАТНИЦИ И СТОКА СО ЖЕЛЕЗНИЦА

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. Образовен профил: техничар за железнички сообраќај

1.2.2. Струка: сообраќајна

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година на изучување на наставниот предмет: четврта

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 66 часа

1.6. Статус на наставниот предмет: избран

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

По совладувањето на наставната програма по *орѓанизација на превоз на патници и стока со железница- изборна програма* ученикот стекнува знаења и се оспособува:

- да ја опишува организацијата на превоз на патници и стока во меѓународниот сообраќај;
- да ја објаснува конвенцијата COTIF и примената на еднообразните правила CIV;
- да ја познава постапката за превоз на големи контејнери во режим на друштвото INTERCONTAINER;
- да ја објаснува царинската постапка во железничкиот сообраќај;
- да развива чувство и да стекнува навика за уредно, брзо и точно извршување на работата.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на наставата по наставниот предмет *орѓанизација на превоз на патници и стока со железница*, односно постигнување на поставените цели, потребни се предзнаења од наставните предмети: организација на превоз на патници и стока со железница, организација на железнички сообраќај, и практична настава од II и III година.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу темат. целини и меѓу предметите
1.ПРЕВОЗ НА ПАТНИЦИ И СТОКА ВО МЕЃУНАРОДНИОТ СООБРАЌАЈ	6	Ученикот: - да ги опишува условите за превоз на патници во меѓународниот сообраќај; - да ги идентификува законските конвенции при превоз на патници и стока во меѓународниот сообраќај; - да го објаснува превозот на пратки во меѓународниот сообраќај; - да ја објаснува примената на конвенциите COTIF и CIM.	-Објаснување на превозот на патници и стока во меѓународниот сообраќај; - демонстрирање услови за превоз на патници и стока во меѓународниот сообраќај; - објаснување на законските конвенции при превоз на патници и стока во меѓународниот сообраќај; - објаснување на примената на конвенциите COTIF, CIM и CIV.	- Организација на превоз на патници и стока со железница - Практична настава

<p>2. ПРИМЕНА НА КОНВЕНЦИЈАТА COTIF</p>	<p>18</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги опишува општите одредби; - да ја идентификува целта на организацијата; - да ги набројува посебните обврски на државите членки на конвенцијата; - да ги идентификува пресметковните единици; - да ја препознава потребата за извршување на пресуди и забрани; - да ја објаснува структурата и функционирањето на конвенцијата; - да ги набројува должностите на генералното собрание, управниот комитет, ревизионата комисија, комисијата на стучњаци за RID, комисији за железнички олеснувања, комисија на технички стручњаци и генералниот секретар; - да го објаснува финансирањето на трошоците; - да ја објаснува арбитражата и должностите на арбитерот; - да ја објаснува спогодбата за соопштување на ограничувањата во меѓународниот патнички и товарен сообраќај. 	<ul style="list-style-type: none"> - Објаснување на општите одредби; - запознавање со целта на организацијата; - набројување на посебните обврски на државите членки на конвенцијата; - набројување на пресметковните единици; - објаснување на извршувањето на пресуди и забрани; - опишување на структурата, функционирањето и должностите на COTIF и на членовите; - опишување на финансирањето на трошоците и арбитражата; - демонстрирање на спогодбите за соопштување на ограничувањата во меѓународниот патнички и товарен сообраќај. 	<ul style="list-style-type: none"> - Организација на превоз на патници и стока со железница - Практична настава
<p>3. ЕДНООБРАЗНИ ПРАВИЛА ЗА МЕЃУНАРОДЕН ПАТНИЧКИ ПРЕВОЗ CIM</p>	<p>8</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да го опишува склучувањето и извршувањето на договорот за превоз; - да го објаснува превозот на багаж, живи животни и автомобили; - да ја препознава одговорноста на железницата при превоз и при неизвршување на возниот ред; - да ја познава одговорноста на железницата при настанување на штета; - да ја истакнува одговорноста на патникот и остварувањето на неговите права; - да ги опишува односите помеѓу железниците. 	<ul style="list-style-type: none"> -Објаснување на склучувањето и извршувањето на договорот за превоз; - опишување на одговорноста на железницата при превоз и неизвршување на возниот ред; - објаснување на одговорноста на железницата при настанување на штета; - набројување на одговорностите и правата на патникот; - објаснување на односот помеѓу железниците. 	<ul style="list-style-type: none"> - Организација на превоз на патници и стока со железница - Практична настава

<p>4.ПРЕВОЗ НА ГОЛЕМИ КОНТЕЈНЕРИ ВО РЕЖИМ НА ДРУШТВОТО INTERCONTAINER</p>	<p>10</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги наведува услугите кои ги нуди друштвото INTERCONTAINER; - да го препознава предајниот лист; - да ги разликува товарните единици кои се користат при превоз; - да ги објаснува работите на локалниот застапник во испраќање (прием на превоз, склучување на договор, порачка на коли, товарење на коли); - да ги објаснува работите на локалниот застапник во пристигнување (издавање на пратки, пресметка на споредни услуги); - да ги препознава пречките при издавањето и превозот. 	<ul style="list-style-type: none"> -Набројување на услугите кои ги нуди друштвото INTERCONTAINER; - демонстрирање предаен лист; - демонстрирање товарни единици кои се користат при превоз; - набројување на должностите на локалниот застапник во испраќање и во пристигнување; - набројување пречки при издавање на пратка и при превоз. 	<ul style="list-style-type: none"> - Организација на превоз на патници и стока со железница - Практична настава
<p>5. ПОСЕБНИ СЛУЧАИ НА ПРЕВОЗ</p>	<p>10</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да го дефинира FRIGO превозот (понуда на услуги и барања на корисниците); - да ги познава обврските на локалниот застапник при испраќање и пристигнување; - да го опишува превозот до земјите членки на ЕУ; - да ја објаснува постапката во пристигнување на пратки; - да го опишува превозот со Бугарија, Грција, Романија и Турција; - да ја објаснува употребата на “P” вагони во режим на друштвото INETERCONTAINER. 	<ul style="list-style-type: none"> - Објаснување на FRIGO превозот; - набројување на обврските на локалниот застапник при испраќање и пристигнување; - објаснување на превозот до земјите членки на ЕУ; - опишување на постапката при пристигнување на пратки; - објаснување на превозот со Бугарија, Грција, Романија и Турција; - објаснување на постапката при употреба на “P” вагони во режим на друштвото INETERCONTAINER. 	<ul style="list-style-type: none"> - Организација на превоз на патници и стока со железница - Практична настава

6. ЦАРИНСКА ПОСТАПКА ВО ЖЕЛЕЗНИЧКИОТ СООБРАЌАЈ	14	<ul style="list-style-type: none"> - Да ја познава целта на царинската постапка; - да ги дефинира основните поими во царинската постапка; - да ги познава царинските исправи, жигови и обележја; - да ги познава местата за сместување на царинската стока; - да го опишува пријавувањето на пратки при упатување и на царина; - да ги препознава случаите при враќање на пратки; - да го објаснува царинењето на пратки; - да го опишува привремениот увоз и извоз на стока; - да ја опишува царинската постапка за товарен прибор; - да го објаснува извозното царинење на пратки; - да ја опишува постапката при претовар на царински пратки; - да ја објаснува постапката при продавање на царински пратки. 	<ul style="list-style-type: none"> - Објаснување на целта на царинската постапка; - набројување на основните поими во царинската постапка; - демонстрирање царински исправи, жигови и обележја; - објаснување на сместувањето на царинската стока; - објаснување на пријавувањето на пратки при упатувањето и пријавувањето на царина; - набројување на случаите при враќање на пратки; - опишување на царинењето на пратки; - објаснување на привремениот увоз и извоз на стока; - објаснување на царинската постапка за товарен прибор; - опишување на извозното царинење на пратки, постапката при претовар на царински пратки и при продавање на царински пратки. 	<ul style="list-style-type: none"> - Организација на превоз на патници и стока со железница - Практична настава
---	----	---	---	---

4.2. Наставни методи и активности на учење

Целите на изборниот наставен предмет *орѓанизација на превоз на патиници и стоека со железница - изборен предмет* се реализираат со примена на наставните форми: фронтална, групна и индивидуална. Како наставни методи може да се користат: демонстрација, дискусија, решавање на проблеми, активна демонстрација на учениците, учење преку сопствено откривање и др.

Активности на ученикот: црта, набљудува, споредува, прибележува, чита, открива, учи независно и работи домашни задачи.

Активностите на наставникот се: организира и раководи активна и индивидуална дејност кај учениците, објаснува, организира и води дискусија, дава инструкции, пишува на табла, демонстрира, ги оценува задачите, поставува прашања, регистрира, оценува и ги анализира резултатите.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење по предметот *орѓанизација на превоз на патиници и стоека со железница - изборен предмет* треба да се изведува преку стручно – теоретска настава, да се создадат оптимални услови за индивидуализираната настава и работата во тимови, како и проектни задачи и индивидуални домашни. Образовните активности се организирани според неделен распоред на часовите во четири тримесечја и во две полугодија.

4.4. Наставни средства и помагала:

- аудио – визуелни помагала;
- слајдови;
- илустрации;
- макети и модели;
- учебници и учебни помагала;
- дополнителна литература.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши перманентно преку усно проверување на знаењата. Исто така, на крајот од полугодieto и наставната година се проверуваат постигањата на учениците преку изготвени тестови на знаења од тематски целини реализирани во текот на полугодieto и наставната година. Доколку ученикот не постигне резултати во реализирањето на конкретните цели на наставната програма, се постапува согласно на законската регулатива за средно образование.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по наставниот предмет *орѓанизација на превоз на патници и стока со железница- избран предмет* треба да ги поседува следните педагошки, персонални и професионални карактеристики: да е психофизички здрав, да владее со литературниот јазик и писмото на кои се изведува наставата, да е комуникативен и отворен за соработка, да е соодветно професионално образован, со или без работно искуство, да ја сака педагошката работа и да напредува во неа, да е добар организатор, да е креативен и способен за примена на иновации во образовната технологија.

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставата по предметот *орѓанизација на превоз на патници и стока со железница* како избран предмет ја реализираат кадри со завршени студии по:

- железнички сообраќај и транспорт;

со здобиена педагошка, психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

6.3. Стандард на простор

За успешно реализирање на целите на наставниот предмет *орѓанизација на превоз на патници и стока со железница- избран предмет* наставата се реализира во специјализирани училници или кабинет за сообраќај, соодветно опремен со наставни средства и помагала според нормативите за простор и опрема во претпријатија чија основна или споредна дејност е проблематиката на железничкиот сообраќај и транспорт.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: март 2008 година

7.2. Состав на работната група:

1. Ридван Зекири,	дипл. маш. инж.,	советник, Центар за стручно образование и обука - Скопје
2. м-р Гордан Стојик,	дипл. сооб. инж.,	наставник во СУГС „Владо Тасевски“ - Скопје
3. Азра Тутик,	дипл. сооб. инж.,	наставник во СУГС „Владо Тасевски“ - Скопје
4. Николче Николоски,	дипл. сооб. инж.,	Македонски железници

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 01.09.2008 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по предметот *орѓанизација на превоз на патиници и стока со железница - изборна програма* ја одобри министерот за образование и наука со решение бр.11- 4721/13 од 20.06.2008 година.